نسل جدید باید نفرت در نژاد فرهنگ فاصله در رنگ را به ارث نبرد

هیچ مانعی در راه دوستی انسان‌ها با یکدیگر نباید وجود داشته باشد

گفت‌وگو از سیمین رهنما

در سال‌های اخیر، با افزایش مهاجرت‌ها و گسترش ارتباط‌های بین‌المللی، بسیاری از خانواده‌ها با این پرسش روبه‌رو شده‌اند که فرزندانشان در جهانی متفاوت از گذشته چگونه باید بزرگ شوند. در چنین شرایطی، مفاهیمی مانند نژاد، فرهنگ و حتی رنگ پوست هنوز در بسیاری از جوامع نقش مهمی در شکل‌گیری هویت و روابط انسانی دارند. برای نسل جدید، که در فضای باز و پرسش‌گر بزرگ می‌شود، این مرزها اغلب معنای روشنی ندارند.

در همین زمینه، گفت‌وگویی با دکتر مهرداد نیک‌پی، استاد بازنشسته مردم‌شناسی دانشگاه شهر سپیدکنار، انجام شده است. او سال‌ها درباره هویت، مهاجرت و روابط میان فرهنگ‌ها پژوهش کرده و معتقد است که بسیاری از ترس‌ها و سوءتفاهم‌های امروز ریشه در ناآگاهی و فاصله‌های ساختگی دارند. به گفته او، نسل جدید اگر آزاد باشد، خیلی زودتر از نسل‌های پیش به این نتیجه می‌رسد که تفاوت‌ها نباید مانع دوستی شوند.

پرسش: در جامعه‌ای که هنوز نژاد و رنگ پوست برای بسیاری مرز ساخته‌اند، چرا فکر می‌کنید نسل جدید می‌تواند متفاوت فکر کند؟

پاسخ: چون نسل جدید با تجربه‌ای متفاوت بزرگ می‌شود. بسیاری از این کودکان در مدرسه‌هایی درس می‌خوانند که در آن دوست شدن با کسی که رنگ پوست یا زبان مادری متفاوتی دارد، امری عادی است. وقتی کودک هر روز با همکلاسی‌هایی بازی می‌کند که از خانواده‌های گوناگون آمده‌اند، مرز میان «ما» و «آن‌ها» برای او معنای خود را از دست می‌دهد. او هنوز نمی‌داند که قرار است از دیگران فاصله بگیرد، چون هیچ‌کس این فاصله را به او یاد نداده است.

پرسش: اما بسیاری از والدین خود نیز در فضایی بزرگ شده‌اند که این مرزها را جدی می‌دانست. آیا این نسل می‌تواند واقعاً آن را کنار بگذارد؟

پاسخ: نه به‌طور کامل، و نباید هم انتظار داشت که همه‌چیز یک‌شبه تغییر کند. اما تفاوت مهم در این است که این نسل دیگر نمی‌خواهد از ترس دیگران زندگی کند. بسیاری از جوانان امروز می‌دانند که بسیاری از تبعیض‌ها ساخته ذهن انسان‌اند و نه واقعیت‌های ثابت. همین آگاهی، حتی اگر همه‌چیز را حل نکند، مسیر را عوض می‌کند. ما نباید از نسل جدید انتظار معجزه داشته باشیم، اما می‌توانیم به آن‌ها فرصت بدهیم.

پرسش: شما از فاصله‌های ساختگی حرف زدید. منظورتان دقیقاً چیست؟

پاسخ: بسیاری از مرزهایی که ما میان خود و دیگران کشیده‌ایم، نه بر اساس تجربه مستقیم، بلکه بر پایه شنیده‌ها، ترس‌های گذشته و روایت‌های یک‌طرفه شکل گرفته‌اند. وقتی نسل جدید فرصت پیدا می‌کند خودش با انسان‌ها روبه‌رو شود، بدون واسطه قضاوت‌های دیگران، بسیاری از این فاصله‌ها از بین می‌روند. این فاصله‌ها واقعی نیستند، فقط ساخته شده‌اند.

پرسش: با این حال، هنوز نابرابری‌های بزرگی وجود دارد. آیا نسل جدید می‌تواند بدون مبارزه با آن‌ها تغییر ایجاد کند؟

پاسخ: مبارزه با نابرابری ضروری است، اما مبارزه بدون درک انسانی هم می‌تواند به دیوارهای تازه منجر شود. نسل جدید اگر آزاد باشد، می‌تواند پل بسازد، نه فقط شعار بدهد. دوستی‌های واقعی، ازدواج‌های مختلط و زندگی‌های مشترک بیش از هر قانونی مرزها را جابه‌جا می‌کنند. ما نباید از نسل جدید انتظار داشته باشیم که دنیا را برای ما درست کند، اما می‌توانیم به آن‌ها فرصت بدهیم.

پرسش: در پایان، اگر بخواهید یک پیام کوتاه به نسل جدید بدهید، چه می‌گویید؟

پاسخ: فکر کنید. نه هر چیزی که به شما گفته شده است. نه هر مرزی که کشیده شده است. نه هر ترسی که به ارث رسیده است. اگر آزاد باشید، خیلی زودتر از آن‌چه فکر می‌کنید متوجه می‌شوید که انسان‌ها بیش از آن‌که از هم جدا باشند، به هم نیاز دارند.

(ادامه‌ی گفت‌وگو در صفحه‌ی 12 ستون 2)

جامعه‌شناسی فشارهای نامرئی بر دانش‌آموزان

معلمانی که نمی‌خواهند دیده شوند

گزارش از: مهسا رحیمی

در سال‌های اخیر، بسیاری از معلمان دوره‌ی متوسطه‌ی اول و دوم با پدیده‌ای روبه‌رو شده‌اند که کمتر درباره‌ی آن سخن گفته می‌شود. این پدیده نه در کلاس‌های درس آشکار است و نه در جلسه‌های رسمی مدرسه. معلمان آن را با واژه‌هایی مانند «بی‌انگیزگی»، «بی‌توجهی» یا «کم‌کاری» توصیف می‌کنند، اما به باور بسیاری از آنان، ریشه‌ی این رفتارها را باید جای دیگری جست‌وجو کرد. جایی بیرون از مدرسه، در زندگی روزمره‌ی دانش‌آموزانی که ساعت‌ها پشت صفحه‌ی گوشی یا تبلت زمان می‌گذرانند و کمتر فرصتی برای بازی آزاد، گفت‌وگو یا حتی سکوت پیدا می‌کنند.

در همین زمینه، گفت‌وگویی با دکتر مهرداد نیک‌پی، استاد بازنشسته‌ی جامعه‌شناسی دانشگاه شهر سپیدکنار، انجام شده است. او سال‌ها درباره‌ی هویت، مهاجرت و روابط میان فرهنگ‌ها پژوهش کرده و معتقد است که بسیاری از ترس‌ها و سوءتفاهم‌های امروز ریشه در ناآگاهی و فاصله‌های ساختگی دارند. به گفته‌ی